

פרשת שמיני תשע"ד
במה חטאו נדב ואביהוא

ויקרא פרק ט

(כג) וַיבֵּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל אֱהֱל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיִּבְרְכוּ אֶת הָעָם וַיִּרְא כְבוֹד יְקֹנֵק אֶל כָּל הָעָם : (כד) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְקֹנֵק וַתֹּאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעֹלָה וְאֶת הַחֲלָבִים וַיִּרְא כָּל הָעָם וַיִּרְאוּ וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם :

רש"י
(כג) **ויבא משה ואהרן וגו'** - למה נכנסו, מצאתי בפרשת מלואים בברייתא הנוספת על תורת כהנים שלנו למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת. או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וביאה טעונות ברכה, מה ירידה מעין עבודה, אף ביאה מעין עבודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל, היה מצטער ואמר יודע אני שכעס הקב"ה עלי ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל. אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי, שנכנסתי ונתביישתי. מיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל: **ויצאו וברכו את העם** - אמרו ויהי נועם ה' אלהינו עלינו (תהלים צ יז), יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. לפי שכל שבעת ימי המלואים, שהעמידו משה למשכן ושמש בו ופרקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה משה רבינו, כל הטורח שטרחנו, שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל. לכך אמר להם זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה' (פסוק ו), אהרן אחי כדאי וחשוב ממני שע"י קרבנותי ועבודתו תשרה שכינה בכם ותדעו שהמקום בחר בו: (כד) **וירנו** - כתרגומו:

ויקרא פרק י'

(א) וַיִּקְחוּ בְנֵי אֱהֱרֹן נְדָב וְאַבְיָהוּא אִישׁ מִחֲתַתּוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂימוּ עָלֶיהָ קִטְרֹת וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי יְקֹנֵק אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֱתָם : (ב) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְקֹנֵק : (ג) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר דָּבַר יְקֹנֵק לֵאמֹר בְּקִרְבִּי אֶקְדֹּשׁ וְעַל פְּנֵי כָל הָעָם אֶכְבֵּד וַיִּדַּם אֱהֲרֹן : (ד) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל מִישָׁאֵל וְאֶל אֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיָּאל דָּד אֱהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קְרְבוּ שָׂאוּ אֶת אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי הַקֹּדֶשׁ אֶל מַחוּץ לַמִּחֲנֶה : (ה) וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֵם בְּכַתְּנֹתָם אֶל מַחוּץ לַמִּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דָּבַר מֹשֶׁה : (ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן וְלֹאֲלֵעֶזֶר וְלֹאֲיִתְמָר בְּנֵי רְאִשִׁיכֶם אֶל תִּפְרְעוּ וּבְגַדְכֶם לֹא תִפְרְמוּ וְעַל כָּל הַעֲדָה יִקְצֹף וְאֲחֵיכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִכְּבוּ אֶת הַשְּׂרֵפָה אֲשֶׁר שָׂרַף יְקֹנֵק : (ז) וּמִפְּתַח אֱהֱל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ פֶן תִּמְתּוּ כִּי שָׂמֹן מִשְׁחַת יְקֹנֵק עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כַדְבָר מֹשֶׁה :

רש"י

(ב) **ותצא אש** - רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן. רבי ישמעאל אומר שתווי יין נכנסו למקדש, תדע שאחר מיתנתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שתווי יין למקדש. משל למלך, שהיה לו בן בית וכו', כדאיתא בויקרא רבה: (ג) **הוא אשר דבר וגו'** - היכן דבר ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי (שמות כט מג). אל תקרי בכבודי אלא במכובדי. אמר לו משה לאהרן אהרן אחי יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום והייתי סבור או בי או בדך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממדך: **וידם אהרן** - קבל שכר על שתיקתו. ומה שכר קבל, שנתייחד עמו הדיבור, שנאמר לו

רשב"ם
(א) **ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא** - קודם שיצא האש מלפני י"י כבר לקחו איש מחתתו להקטיר קטורת לפנים על מזבח הזהב, שהרי קטורת של שחר קודמת לאיברים, ונתנו בהן אש זרה אשר לא צוה אותם משה ביום הזה, שאעפ"י שבשאר ימים כתי' ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח, היום לא צוה ולא רצה משה שיביאו אש של הדיוט, לפי שהיו מצפים לירידת אש גבוהה, ולא טוב היום להביא אש זרה, כדי להתקדש שם שמים שידעו הכל כי אש בא מן השמים, כמו שאמר אליהו ואש לא תשימו, לפי שהיה רוצה לקדש שם שמים בירידת האש של מעלה:

לבדו פרשת שתווי יין: **בקרבי** - בבחירי: **ועל פני כל העם אכבד** - כשהקב"ה עושה דין בצדיקים מתיירא ומתעלה ומתקלס, אם כן באלו, כל שכן ברשעים, וכן הוא אומר (תהלים סח לו) נורא אלהים ממקדשיך, אל תקרא ממקדשיך אלא ממקודשיך: (ד) **דד אהרן** - עזיאל אחי עמרם היה, שנאמר (שמות ו יח) ובני קהת וגו': **שאו את אחיכם וגו'** - כאדם האומר לחבירו העבר את המת מלפני הכלה, שלא לערבב את השמחה: (ה) **בכתנתם** - של מתים מלמד שלא נשרפו בגדיהם אלא נשמתם כמין שני חוטיין של אש נכנסו לתוך חוטימיהם: (ו) **אל תפרעו** - אל תגדלו שער. מכאן שאבל אסור בתספורת, אבל אתם אל תערבבו שמחתו של מקום: **ולא תמתו** - הא אם תעשו כן תמותו: **ואחיכם כל בית ישראל** - מכאן שצרתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להתאבל בה:

העמק דבר לספר ויקרא פרק י'

(א) **בני אהרן נדב ואביהוא**. ולא כתיב נו"א בני אהרן. מכאן דרשו בת"כ במכילתא דמלוואים הל"ב שלא חלקו כבוד לאהרן. שנהגו כמו שלא היו בניו. והכי נדרש בפי' וישלח ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי [*]: **ויתנו בהן אש**. לא כתיב עליהן אש כמו בפי' קרא ט"ז י"ח היינו שלא מלאו המחנתה אש אלא בתוכן: **וישימו עליה קטרת**. עליהן מיבעי וכמו שכתוב בעדת קרח ותנו בהן אש ושימו עליהן קטרת. וע' רמב"ן. ונראה דבאמת לא נכנסו שניהם בישוב הדעת זה עם זה. וכדתניא בת"כ איש מחנתו. איש מעצמו ולא נטלו עצה זה מזה. ומש"ה כשבאו לפני ומצאו זה את זה הוחלט בדעתם שלא יקטירו שניהם כאחת אלא אחד מהם יקטיר והשני היה מסייע לו מש"ה כתיב עליה. וע' במדבר ג' ד' רמז עוד לזה: **אש זרה אשר לא צוה אותם**. אין הלשון מדויק שהרי אסור היה להביא אש זרה ואיך שייך לומר אשר לא צוה דמשמע שלא נזהרו ע"ז כ"ג. וע' מש"כ בעה"ט. ובדרך דרש הנזכר בהר"ד. שנכנסו מאש התלהבות של אהבת ה' ואמרה תורה דאע"ג דאהבת ה' יקרא היא בעיני ה' אבל לא בזה הדרך אשר לא צוה וכמש"כ לעיל בשם הת"כ עה"פ ויאמר משה זה הדבר וגו': (ב) **וימותו לפני ה'**. פגע בהם מדת הדין תומ"י בשביל שהיו לפני ה' בפלטיין של מלך מה"מ הקב"ה. ואי היו עושים איזה עבירה שחייבים עליה מית ב"ש בחוץ לא היה נוגע בהם מדה"ד באותה שעה אבל בפלטיין ש"מ חמת מלך מלאכי מות. וכן פ"י הכתוב ר"פ אחרי בקרבתם לפני ה' וימותו. לא שהחטא היה שהקריבו עצמם לפני ה' אלא משום הכי נענשו מיד על ההקרבה שלא כדן בשביל שנתקרבו עצמם באותה שעה לפני ה':

***הרחב דבר**: ויש להסביר טעם השנוי. דשם כתיב שני בני יעקב. וכאן כתיב ני אהרן. והנה שם ביארנו משמעות שני שהיו נכנסים לאותו מעשה שלא בדעה אחת יע"ש. מה שאין כן כאן שניהם נכנסו בדך א' של אהבת ה'. ולא יכלו להתאפק על התשוקה להשיג דעת וכבוד אלהים. וברוב תשוקה נכנסו להקטיר בהיכל. וקטרת הוא דבר המביא ליד התקרבות יתירה לשמים. וע"כ נבחר הקטרת להר"ן איש במחלוקת קרא אשר גם המה נתעצמו בזה התשוקה יותר מהמדה כמו שביארנו שם. ולעיל ט' ו'. והנה במ"ר פ' אחרי א' שחטאו למאי נעמיס על קדושי עליון אלו כ"כ עונות יותר מהמפורש. אלא הענין דמאן דמפרש הכי ס"ל שלא הכניסו אש זרה עפ"י טעות הוראה כדעת ר"א שהורו בפני משה רבן. אלא להיפך שידעו שאין כן הלכה לדורות לבני אהרן. אלא בשביל תגבורת התשוקה להשיג אהבת ה' מצאו את לבבם לעשות מה שלא נצטוו וא"כ אין כאן דין כהונה כלל. ובזה ג"כ מדויק מה שכתוב בני אהרן ואח"כ נדב ואביהוא ללמד שלא נכנסו מצד שהם בני אהרן אלא מצד עצמם ותשוקתם הקדושה.

ויקרא פרק טז פסוק א

וַיִּדְבֶּר יְקִיָּא אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהְרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי יְקִיָּא וַיִּמָּתוּ:

במדבר פרק ג פסוק ד

וַיִּמָּת נְדָב וְאַבְיָהוּא לִפְנֵי יְקִיָּא בְּהַקְרִיבָם אֵשׁ זָרָה לִפְנֵי יְקִיָּא בְּמִדְבַּר סִינִי וּבְנִים לֹא הָיוּ לָהֶם וַיִּכְהֹן אֶלְעָזָר וְאַיִתָּמָר עַל פְּנֵי אֶהְרֹן אֲבִיהֶם:

במדבר פרק כו פסוק סא

וַיִּמָּת נְדָב וְאַבְיָהוּא בְּהַקְרִיבָם אֵשׁ זָרָה לִפְנֵי יְקִיָּא:

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.